

David Vilham: Svoboda : možnosti rozvoje otevřené společnosti a podpora podmínek pro rozvoj svobody jako základu cest k otevřenosti.

Fakulta humanitních studií UK v Praze

Bakalářská práce

Posudek vedoucího

Prokousat se textem bakalářské eseje Davida Vilhama byl pro mě stejně obtížný úkol, jako pro každého dalšího čtenáře. Nejen proto, že jde o text komplikovaný, ale také proto, že jsem ho vlastně neznal. V debatách na různá témata se s kolegou Viliamem sice objevovalo téma otevřené společnosti a svobody, jako jedno z rozhodujících pro současné uvažování o společnosti a lidské spoluúčasti, nicméně z mé strany vždy s varováním, že jde o téma vlastně nezpracovatelné. David Vilham se však do tohoto tématu pustil. Navíc, když se rozhodl přistoupit k němu prostřednictvím tak obtížného žánru, jakým je esej.

Vznikl text, který možná pro autora představuje pomůcku v orientaci v osobní situaci, ale pro čtenáře je nabitý protimluvy, nedořečeními, přeskoky, nepochopeními i v základních pojmových rozměrech a metodických přístupech a citovými reakcemi namísto metodologické či obsahové výstavby tématu.

Je skoro jedno, ze jaké strany začít kritické čtení Vilhamova textu. Bohužel je patrné autorovo nepochopení i těch nejzákladnějších východisek. David Vilham oprávněně uvádí Dahrendorfovo východisko, že systémový přístup je pro cesty k otevřené společnosti nepřijatelný. Vzápětí ale dokazuje, že se plete v pojetí systému tak, jak s ním Dahrendorf (a nejen on) pracuje. Píše totiž: „...je vhodnější rozlišovat mezi systémem a společností, respektive otevřenou společností“. Zdá se, že autorovi splývá pojem systém s pojmem „politický systém“, systémový přístup a proti tomu systémovým přístupem nsvázaná východiska vidění společnosti, ale také nepochopení individua jako společenské bytosti, atd. atd. Stejně problémy má s pojetím svobody, s pochopením hodnot (je to to, co je, nebo to, co má být? A jaké to má funkce v individuální, skupinové a společenské rovině?), s pochopením potřeb ve vztahu k nim a s pochopením faktu společenské změny... Ostatně i s pochopením toho základního pro téma práce, totiž vztahu mezi učením se svobodě (a pojetím svobody vůbec) a cestami k otevírání společnosti.

Tato nedorozumění pak vyústí ve výroky, jako například:

„Bezpochyby platí, že otevřená společnost nemá nějaký předem definovaný účel sama o sobě, nebo takový účel, který by jí byl připsán nějakou nadřazenou autoritou. Účel by však mít měla a to jak v rovině celospolečenské, tak osobní.“

V nich se zračí kombinace pojmových nevyjasnění a nevyjasnění hledisek: hodnotící hledisko volně přechází k analytickému (či epistemologickému), bez přechodu a bez uvědomění si zcela odlišné optiky (či „jazyka“, jak autor s oblibou uvádí), která je vlastní každému z těchto hledisek.

Takových citací může být řada. (Při čtení jsem si dělal poznámky a najednou jsem měl 6 listů připomínek a to jsem byl teprve někde u 20. strany textu...)

Při hodnocení eseje jsem opravdu na rozpacích. Chápu, že je to téma, které autora velmi zaujalo. Chápu, že jde o téma, s nímž se přemýšlivý současný mladý člověk musí nějak osobně „popasovat“. Na druhé straně i chápu, že to musí udělat buďto hned při nakouknutí do literatury k danému tématu – protože podkladů je neskutečně víc, než ty, s nimiž autor pracuje- protože by se k tomu jinak neodhodlal vůbec. „Zatížen“ znalostmi by si na zpracování takového eseje prostě netroufl. Na druhé straně silně pochybuji o smysluplnosti takové práce. Zjistit, že to zpracovat nejde prostřednictvím pokusu o zpracování je cesta, která nezaslouží příliš respektu. Zvláště, když varování přicházelo ještě před zahájením pokusu. Takže si, po pravdě, vůbec nevím rady, jak text hodnotit.

K tomu, aby ho autor přepracoval, nemá asi smysl ho vybízet. Protože to ve skutečnosti nejde. Přijmout prezentovanou práci jako odpovídající podmínkám obvyklým při zpracovávání a obhajování bakalářské práce ale také nejde. Protože tyto podmínky vlastně nesplňuje. Vyzvat autora, aby zpracoval jiné téma, mnohem užší a vyžadující analýzu, studium pramenů, uchopení tématu a jeho výstavbu, je možná lepší. Jak pro něj, tak pro možnost posouzení výsledku. Na druhé straně – možná, že autor přesvědčí komisi, že se v dané problematice výrazně posunul a že je možné jeho práci i přístup obhájit. Nevím.

Libor Prudký
FHS

Srpen 2008

Další citace: